

Pensioenfondsen zetten zich al schrap, maar een Kamermeerderheid draait de veelbesproken Pensioenwet liever vandaag nog terug

De winnaars van de Tweede Kamerverkiezingen willen niet alleen het stikstof- en migratiebeleid herzien, maar ook de al aangenomen Pensioenwet. De trein op weg naar het nieuwe pensioenstelsel lijkt echter al te ver doorgedenderd om nog van koers te kunnen veranderen.

Yvonne Hofs 17 januari 2024, 21:52

Carola Schouten, minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen (ChristenUnie), juicht na de stemming over de Pensioenwet. Beeld David van Dam / de Volkskrant

Minister Carola Schouten, die de hervorming van het pensioenstelsel onder haar hoede heeft, rolt woensdag

veelvuldig met de ogen tijdens het zoveelste Tweede Kamerdebat over dit onderwerp. Het ongeduld en de ergernis stralen ervan af bij de ChristenUnie-bewindsvrouw. Schouten blijft de vragen van de nieuwe Kamerleden beleefd beantwoorden, maar haar gezicht spreekt boekdelen: ze is deze discussie goed zat.

Het nieuwe Kamerlid Agnes Joseph (NSC) heeft het plenaire pensioendebat aangevraagd. De partij van Pieter Omtzigt heeft veel bedenkingen over de manier waarop het nieuwe pensioenstelsel wordt vormgegeven en heeft de ambitie om daar nog iets aan te veranderen. NSC vindt daarbij de twee andere grote verkiezingswinnaars, de PVV en de BBB, aan zijn zijde. Drie van de vier formerende partijen willen de Pensioenwet, die nog geen jaar geleden is ingegaan, nu alweer flink op de schop nemen.

De VVD wil dat niet. Maar pensioenwoordvoerder Thierry Aartsen zegt tijdens het debat desgevraagd dat dit geen breekpunt is voor de liberalen. Dus als de drie aspirant-coalitiepartners hier tijdens de formatie een groot punt van maken, is het niet uitgesloten dat de VVD in dat onderhandelingsspel overstag gaat. De SP, die de stelselwijziging nooit zag zitten, ziet de kansen ten gunste van het eigen standpunt keren.

SP-woordvoerder Bart van Kent probeert zijn medestanders te verleiden tot een Yesilgöz-manoeuvre. Net zoals de VVD-leider de Eerste Kamer en het kabinet per motie verzocht 'een pas op de plaats te maken' met de [invoering van de Spreidingswet](#), wil Van Kent de invoering van het nieuwe pensioenstelsel pauzeren.

De kans lijkt immers groot dat een nieuw PVV-VVD-NSC-BBB-kabinet nog aan dat stelsel gaat sleutelen voordat het volgend jaar wordt ingevoerd.

Langdurige onderhandelingen

De eerste pensioenfondsen willen in 2025 al overstappen naar het nieuwe stelsel, waarin gepensioneerden en werkenden minder garanties krijgen over de hoogte van hun pensioenuitkering. Die uitkeringen gaan meer meebewegen met het beursklimaat. Als het goed gaat met de beleggingen van een fonds, kunnen de uitkeringen straks eerder omhoog dan voorheen. Maar als het slecht gaat, zullen ze sneller dalen dan in het oude systeem.

Over deze stelselwijziging is vijftien jaar onderhandeld door werkgevers, vakbonden, verzekeraars en pensioenfondsen, onafhankelijke pensioenexperts en opeenvolgende kabinetten. De bijbehorende wetgeving is door beide Kamers met meer dan tweederde meerderheid aangenomen en de fondsen zijn al volop bezig met de voorbereiding van de stelselwijziging. Tussen 2025 en 2028 moeten alle fondsen overgaan naar het nieuwe stelsel.

Nu de invoeringsdatum met rasse schreden nadert, zet een Kamermeerderheid zich schrap. GroenLinks-PvdA, VVD, D66, CDA en ChristenUnie vinden net als Schouten dat de politiek lang genoeg gedelibereerd heeft over de pensioenhervorming. Alle voors en tegens van elke mogelijke variant zijn volgens hen voldoende tegen elkaar afgewogen. Zij voelen er weinig tot niets voor om op de valreep de uittrenturen besproken plannen opnieuw kritisch tegen het licht te houden. Ze zijn na al die jaren de discussie moe.

Te rooskleurig beeld

Maar Agnes Joseph heeft daar geen boodschap aan. Namens NSC betoogt ze dat Schouten de risico's op tegenvallers in het nieuwe stelsel bagatelliseert. 'Door de voorstanders wordt vaak gezegd dat iedereen er straks op vooruitgaat, maar dat kan natuurlijk niet. De hoogte van de pensioenuitkeringen blijft afhankelijk van beleggingsrendementen. Door de regels te veranderen, zit er niet ineens meer geld in de pensioenpot.'

Volgens Joseph kloppen de berekeningen die de pensioenfondsen hun deelnemers voorschotelen niet. Die berekeningen zijn volgens haar gebaseerd op onrealistische scenario's, en schetsen daarom een te rooskleurig beeld van de verwachte pensioenuitkeringen na de stelselovergang.

Joseph weet waar ze het over heeft. Voor haar Kamerlidmaatschap werkte ze vele jaren als actuaris (een wiskundige die gespecialiseerd is het berekenen van langetermijnrisico's) in de pensioensector. Van alle Kamerleden, nieuw en veteraan, is zij waarschijnlijk het meest deskundig op dit terrein. Ze vertelt de Tweede Kamer dat ze is gestopt als actuaris, omdat ze 'er niet langer tegen kon' om de onrealistische berekeningen uit te voeren waarmee de fondsen hun deelnemers geruststellen over de gevolgen van de pensioenhervorming. Ze zegt dat ze de politiek is ingegaan om de Pensioenwet te verbeteren voordat het te laat is.

Referendum per pensioenfonds

Maar het is waarschijnlijk dus al te laat om aan de rem te trekken, tenzij de VVD aan de formatietafel van standpunt verandert. En zelfs dan is er in de Eerste Kamer, waar NSC geen

zetels heeft, vooralsnog geen meerderheid voor een last minute koerswijziging. NSC wil overigens – in tegenstelling tot de BBB en de PVV – niet vasthouden aan het huidige pensioenstelsel. De partij zet vooral in op meer zeggenschap voor de deelnemers: elk pensioenfonds zou een referendum moeten houden onder zijn deelnemers, die dan collectief moeten beslissen of ze het opgebouwde pensioenvermogen (voor alle fondsen gezamenlijk is dat bijna 1500 miljard euro) willen overdragen naar het nieuwe stelsel.

Schouten is tegen zulke referenda. De minister stelt dat die beslissing terecht is overgelaten aan vakbonden en werkgevers, omdat pensioen een arbeidsvoorwaarde is en daar gaan de sociale partners over. Schouten vreest ook dat de veelgeroemde solidariteit tussen generaties in gevaar komt, omdat fondsdeelnemers zich bij het bepalen van hun keuze waarschijnlijk door eigenbelang laten leiden in plaats van het collectieve belang.

Ze krijgt bijval van het nieuwe D66-Kamerlid Marijke Synhaeve, die het ‘morrelen aan een wet die al door beide Kamers is aangenomen een teken van onbetrouwbaar bestuur’ vindt. ‘Wie tijdens het spel de spelregels wil veranderen, verdient een rode kaart.’ Inge van Dijk (CDA) stelt in haar bijdrage dat de pensioenhervorming veel te ingewikkeld is voor een referendum: weinig deelnemers zullen in staat zijn de technische details te doorgronden. Maar aan het eind biedt Van Dijk – net als eerder de VVD en de SGP – toch een kleine opening. ‘Goede verbetervoorstellen zullen we natuurlijk niet afwijzen.’